

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot a díjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészeve 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Kincstári kegyurasági terhek.

Erdélyben több különböző vallásu lelkészség és iskola van, melyek alapításukat a kincstárnak köszönik. Ezek nagyobb részt mind oly helyeken létesítettek, hol mind régen, mind pedig — különösen most a kincstárnak mint kegyurnak a terhek viselését nem csak a merev patronatusi kötelezettség parancsoló elvénél, hanem legfőként emezek nemzetí miszsiója érdekéből is hazafias buzgósággal kellene teljesíteni; mert azon kötelmek teljesítése a nevelés-oktatás, melyek céljából a lelkészségek az iskolakkal egyetemben felállítva lettek, most is egyik magasztos feladata a papok és tanítóknak s legiőbb érdeke az államnak is.

Am, de mit tapasztalunk? Azt, hogy a magas kincstár időről-időre mindinkább lanyhábbnak mutatkozik patronatusi kötelezések teljesítésében s így azon terhek viselését, melyek a templomok, iskolák, udvar és temetőkerítések stb. effélék fentartása vagy újraépítése körül felmerülnek a haszonélvezők vagy a hitközségek vállaira nyomja. Ez a magas kincstárhoz, mint patronushoz nem illő, és a patronatusi kötelezések teljesítésével merőben ellenkező jogtalan eljárás.

Ha visszamegyünk a régibb időkre, midőn a lelkészségek és iskolák létesítettek, azt tapasztalandjuk, hogy az ezek körül felmerülni szokott terhek hordozását épen úgy, mint a többi világi kincstári hivatalnokok lakásai s ezekhez tartozó melléképületek, kertek stb. javításait a legkisebb részletekben is a kincstár hordozta. És a helyén is volt, mert míg a világi hivatalnokok akár mint erdészek, gazdászok, akár mint bányászok a nemzet érdekét anyagilag mozdították elé: addig emezek kulturaliter igyekeztek a hazának szolgálni, s így bár különböző téren, de az állam közérdekében munkálkodva ezen munkásságokéat megkülönböztetés nélkül részesültek az aerarium patronusságában. Eként azon kisebb javításokat kivéve, melyek költségét a bérben lakó felek is szabály és szokás szerint maguk viselnek, minden egyéb terhet a kincstár viselt.

Igy van ez most is minden kincstári világi hivatalnok szállásánál. De nem így a lelkészségeknél, mert eltekintve attól, hogy az alapítási időktől (mult század második fele) ezek fizetéseinek felemelésénél semmi örvendeztető skála nem mutatkozott még a nagyobb mérvű javítások költségeit is a kincstár a haszonélvezők nyakába akarja nyomni, lerázní akarván magáról a terhek viselését. Miféle alapon teszi, azt felfogni nem lehet, mert a patronatusi kötelezések teljesítése alól kibujni egy patronusnak sem szabad.

Újabb időkhig nem is lehetett nagy panasz, mert a kincstár, mint magok az építkezések, kezelések stb. bizonyítják, gondoskodott is ezek épentartásáról, teljesítvén az idevonatkozó udvari rendeleteket megfelelő pontossággal. Fájdalom, mióta alkotmányossal dicsekedhetünk, kezdjük mindinkább szomorítóan tapasztalni, hogy a kincstári kegyur a régibb rendeletekből csak azt igyekszik megtartani, mik a haszonélvezőre nyomnak terhet, míg másrészt gondoskodik, hogy a kedvező pontok teljesítetlenül maradjanak. De kérдем ismét: miféle alapon? Mert az idő gyakorlásával együtt járó és sokáig kifogástalanul teljesített patronatusi kötelezések alól kibuvót nem enged, sőt a haszonélvező lelkészek és kántor-tanítók előnyére egy szokasjogot szűl, melynek erejével tovább is követelhetik, hogy a kincstár a legújabb időkhig tanusított pontosságát kötelezések teljesítésében ezentúl is szem elől ne tévessze.

A kincstári patronatusi ügyekre vonatkozólag direct törvény nem létezik. Egyedüli mérvadóké téren egyes udvari és ministeri rendeletek. (12464 — 1845, 63141 — 1881 okt. 4.) Azonban ezek sem mentik fel a kegyuri kincstárt a terhek hordozása alól, hanem csupán bizonyos szabályzatot képeznek azon kisebb-nagyobb mérvű javítások vagy tatarozásokra vonatkozólag, melyeket majd a patronus, majd a haszonélvezők kötelesek eszközölni; miket tartoznak a haszonélvezők javítani, vagy tatarozni erre vonatkozólag fent jelzett mindkét rendelet meg-

különböztetést tesz a lelkészek és tanítók, mint a haszonélvezők jövedelménél. És ezen megkülönböztetés épen az erdélyi kincstári lelkészségeknek előnyére van, azaz kellene lennie, ha a patronus teljesitené köteleességét.

Előbb érintett miniszteri rendelet ugyanis, mely csaknem szörseintí ismétlése szintén említett udvari rendeletnek, minden nagyobb mérvű javítást a kegyuraság kötelméül tüntet fel, míg „kisebbszerű tatarozásoknál, minők a kapu, vagy fedélzet javítása, a meszelés stb. effélék különbséget szül a lelkészek jövedelmé” (5. pont.) „Az oly lelkészek ugyanis, kiknek jövedelme 500 forintnál többre rug, ezen javítások költségét sajátjukból tartoznak fedezni . . . ellenben az 500 frtnál csekélyebb javadalmaknak e nemű költségeik fedezését a kegyur-kincstártól várhatják.” Már pedig Erdélyben talán az egy zatlmai rk. eklézsiát kivéve, egy kincstári lelkészség sincs, melynek papja 346 maximum fizetésnél többet huzna, sőt egyébb melékes jövedelmeivel sem kap 500 forintnál többet.

Igy tehát következnek, hogy Erdélyben irt miniszteri rendelet folytán a kincstári lelkészségekre még a kisebb javítások költségei sem hárulnak. De nem így történik, mert egy idő óta a kincstár csupán csak a templom és papilak igen nagymérvű javításairól akar tudni, míg az udvarkerítések, temetők stb. körül felmerülni szokott terhek viselését a haszonélvezők vagy a hitközségek nyakára igyekszik tolni. Pedig nyilt és egész világos a miniszteri rendelet ezekre vonatkozó pontja és az itt-ott még romjaikban meglevő kerítések hirdetik, hogy régen csakugyan a kincstár kezelte azokat is.

Igy tehát teljesítse mindazon köteleességeknek, melyek a patronatusi joggal együtt járnak, mind érintett miniszteri rendelet, mind pedig a szokás eddig még azt bizonyították, hogy a kincstári papilakok haszonélvező lakói a kisebb tatarozásokra sem kötelezhetők, és mégis! . . .

Hivatkozás történik bizonyos oldalról az 1881. évi okt. 4-én 63141. sz. alatt kelt miniszteri rendeletnél még egy frisebbre is, (1883. évi 833. számú) mely az előbbiben a lelkészségek részére biztosított előnyökről hallgat. Ezt nem olvastam, nem ismerem; de a kincstár egyik közegétől hivatkozás törvénné rá — tehát hiszem. De aztán kérdem: azok a miniszteri rendeletek oly hatalmasok, hogy a patronatusi jogokkal összekötött köteleességek teljesítését és terhek viselését oly könnyűszerüleg szabályozhatják egyik előnyére és a másik kárára? Vajjon mi lehet fel azon alapok ily önkényes és egymásnak ellentmondó rendeletek ukászserü kibocsátásának kellő igazolására? És a patronatuság is oly kis jelentőségű ügy lenne, hogy egyes udvari vagy miniszteri rendelet játéklapdjá lehet?

Ugyiátszik mindemezek újabb alkotmányosságunk ez idejében lehetségesek; mert a tények legalább így beszélnek, noha szintén királyi rendelet szava ez is: „A kegyuraknak nem áll hatalmukban önkényt lemondani a kegyuraságról, sőt a kegyurasági terhek teljesítésére bírói uton is kényszeríthetők.” (1816. október 4. 27941. szám a. kir. rend.)

S mindezeknek mi végkövetkezménye? Az, ha a kegyurasági vagy haszonélvező lelkészei a javítások fedezéséért hivatkoznak egyik rendeletre, a kincstári képvi-

selő közeg idézve egy másodikat: a költségek fedezését a lelkészek vagy hitközségek terhére hárítják. Ennek ismét az a folyómánya, hogy az a cél, miért a lelkészségek alapítva lettek az anyagiakkal való küzdelmek által hátráltatik, mi pedig nem hiszem, hogy az állam szándéka volna, hiszen éppen neki is közre kellene működnie, hogy a magyar legalább ott, hol a magyarosítás érdekében közművelődési eszközökkel rendelkezünk — el ne vesszen, hanem éljen és gyarapodjék a kulturális eszközök tökéletesítése vagy segélyezése által is. A kincstári patronatusági lelkészségek és iskoláknak épen érintett cél volna legtöbb missziójuk, de szintén az államnak is érdeke. Ha e cél hátráltatik, a patronatusi ügyek rendezetlen állapota és a kincstári kegyurasági köteleességek teljesítését gátló miniszteri rendeletek okozandók, mik erdélyi magyarosítási és kulturális törekvéseink között nekünk csak fájdalomunkra — de az illetékes miniszteriumoknak egy cseppet sem válnak hazafias dicsőségükre!

Azért ideje lenne, hogy ezen annyira fontos patronatusi ügy is törvényhozásilag szabályoztatnék, hogy így mind a lelkészek, mind a kegyuri kincstár a keletjük között létező rendezetlen viszonyok chaoszából kibontakozva, a közjó érdekében kitejtendő kulturális misszióknak megfellelő biztos irányt és utat megtalálhatnák és követelhetnék ügyeik rendezésében.

Kovács Gyárfás.

A népiskolai fogalmazásokról.

Hogy korunkban, midőn a gőz és villany az embereket oly szoros összeköttetésben tartja, midőn a n.-szében kereskedő a kő-olajat egyenesen a termelési helyről, a távol Amerikából — rendelheti meg, midőn a magyarországi birtokos ugyanott nyit buzájának piacot, midőn — a hajdan oly fontos — becsületszóra oly keveset hiteleznek, mily nagymérvű jelentőséggel bír a helyes fogalmazás úgy a magán, mint a nyilvános életben, azt mindnyájan tudjuk, arról mindnyájan meg vagyunk győződve, s mind ennek daczára a szomorú tapasztalás azt bizonyítja, miszerint e nagy horderejű tananyag népiskoláinkban (nem zárva ki felsőbb tanodáinkat se) nem kezelteik oly módon, a hogy azt a kor és annak követelményei megkívánák.

Lehet, hogy állításom sokak előtt valótlannak, sőt vakmerőnek tünik fel, de ha az illetők saját körüket kissé tüllepve, nagyobb téren kezdik megvizsgálódásaikat, csakhamar ama meggyőződésre jutnak, miszerint népiskoláink, melyeknek pedig kötelessége a növendéket egy — kicsinyben — teljesen befejezett egészszel bocsátani az életbe, tekintve a fogalmazást, legtöbb esetben nem az életnek, hanem az iskolának, jobban mondva a vizsgai biztos és a vizsgai közönségnek tanítanak. S vajjon mi lehet ennek oka? Sokféle az, melyek közül első helyen áll a miniszteri tantervhez, sőt inkább a vezérkönyvekhez való szigorú ragaszkodás, melyet követ; — másod sorban — ha igazságosak akarunk lenni — saját kényelmünk. Vannak ugyanis, kik a miniszteri tantervet egy áthághatlan korlátnak tekintik, melynek határain tüllepni nem bátoroknak; de ez még hagyján, ha tekintetbe vesszük azt, hogy számtalan népiskoláinkban még a fogalmazás tanításánál

is kézikönyvet adnak a növendék kezébe, azt megkezdik elől, végig tanulják, jobban mondva magoltatják, megelégedvén azzal, hogy a gyermek az abban foglalt gyakorlati példák egyikére vagy másikára — mint kaptéra — huzzon rá egy-egy silány feladványt, s ezek is, terhes lévén 30—40, esetleg még több feladványnak hetenkint kétszer-háromszori átnézése és kijavitása, számtalan esetben a tanítónak egy kézvonása nélkül kerülnek vizsga alkalmával a csokrokkal feldíszített zöld asztalra.

Kérdem már most, ér-e valamit az ilyen fajtájú munka? nem semmit, kevesebbet a semminél, sőt káros a növendékre nézve, mert míg ezen eljárás által egyfelől irodalmi tolvajságra, lustaságra tanítjuk a növendéket, másfelől elrontjuk, megsemmisítjük munkakedvét, mert ha tapasztalja azt, hogy a tanító az ő fáradságának gyümölcsét még megtekintésre sem méltatja, csakhamar felhagy buzgalmával.

Hogy tehát a fennebbi szomorú tapasztalásoknak eleje vétessék, s hogy a fogalmazás tanítása már a népiskolában kellő befejezést nyerhessen lássuk:

1. Hol kezdjük a fogalmazás tanítását.

2. Mik képezhetik a fogalmazás tananyagát az egyes osztályokban, hogyan dolgozzuk fel a kiszemelt anyagot és

3. Mennyit követelhetünk e téren tanítványainktól? ha valósítani akarjuk ama nagy fontosságú e vet „ne az iskolának, hanem az életnek taníts.”

Az első pontra nézve határozott feleletem ez: ott és akkor, mikor a gyermek beszélni kezd.

Hiszem, hogy sokak előtt különösen tünik fel ezen állításom, de ha tekintetbe vesszük azt, hogy összefüggően szabatosan, helyesen fogalmazni csak akkor vagyunk képesek, ha gondolatainkat kellően rendezni, azokat helyesen szavakba foglalni, ezeket tisztán kiejteni, kimondani tudjuk, véleményemmel mindnyájan egyet fognak érteni.

Igyekezünk tehát — mennyire körülményeink engedik — oda hatni, hogy a szülői ház is megtegye e tekintetben a maga kötelességét, s ez által saját munkánkat könnyítettük meg.

A szülői házból — hat éves korában — iskolába lép a gyermek, s az ő további képzésének terhei majd nem kizárólag a tanító vállaira nehezülnek. Ő van hivatva a megkezdett épületnek tovább építésére és betetőzésére, vagy számtalan esetben neki kell új alapot lerakni, lerombolván előbb a már létezőt. Hogy mi váljék azután az idomítás végett kezébe adott anyagból, az egyedül tőle függ.

Mihelyt a növendék átlépi az iskola küszöbét, egészen új világ nyílik meg előtte. Beszélünk neki, s beszélgetünk vele olyan dolgokról, melyeknek — ugyyszólván — csak rendeltetéséről bír némi fogalommal. Tudta ő hogy az ajtó miért van, de ezzel vége is volt e tárgyra vonatkozó összes tudományának, míg most részletesen foglal kozik annak leírásával.

Foly lassankint a megkezdett munka, gyűl az anyag a fogalmazáshoz; a gyermekeknek lelki szeméi kezdenek megnyilani, kezd látni, figyelni, észrevenni, s a látottakról különböző irányban gondolkodni. S mind ez történik beszéd és értelem-gyakorlatok segélyével, azon tantárgy által, melynek okszerű és helyes kezelése kapcsán képesítjük csak is a gyermeket arra, hogy a mit lát, arról ma-

gának tiszta fogalmat alkosson, s a szerzett fogalmat szóval előadni, leírni, megtestesíteni képes legyen.

Tisztában lévén e szerint azzal, hol kezdődjék a fogalmazás tanítása, lássuk már most, mik képezhetik annak anyagát, s hogyan oszthatjuk ezt fel az egyes osztályokban?

A fogalmazásnak anyagát képezik:

a) a b. ért. gyakorlatok alapján szerzett ismeretek,

b) egyes olvasmányoknak és könnyen elbeszélhető költemények tartalmának szóról-szóra, vagy szabadon való leírása,

c) összehasonlítások,

d) különböző leírások a földrajz, történelem és természetrajz köréből, végre:

e) levelek és a közéletben nélkülözhetlen polgári ügyiratok.

Kezésnek tünik fel az elősorolt tananyag, de nagyon is sok az, ha úgy akarunk eljárni, hogy fáradságunk gyümölcsét az iskola pora fel ne emésze, hanem az az életben is használható legyen.

Hogy azonban e szép cél elérhető legyen, tisztában kell lennünk azzal, mikép osszuk be osztályonként és

3-szor mikép dolgozzuk fel a kiválasztott tananyagot?

Mint hogy az első osztályban csak is szóbelileg készítjük elő növendékeinket a fogalmazásra, ott egyedüli teendők az, hogy tőlök lépten — nyomon tiszta bevégzett és helyes mondatokba foglalt feleleteket követelünk, soha „igen” vagy „nem” ből álló felelettel meg ne elégedjünk.

A második osztályban a s óbeli előké-zítéssel, már nem elégedhetünk meg, ott meg kell kezdenünk, hogy mit a gyermek a b. ért. gyakorlatokból tanult, abból egyesösszefüggő mondatokat előbb táblára, később papírra írjon le, sőt két-három első hónap elteltével, — midőn növendékeink a folyékony írásban kellő jártassággal bírnak — megkivánhatjuk, s meg is kell kívánni tőlök, hogy hetenkint egyszer-kétszer egy-egy rövid és könnyen elbeszélhető olvasmány tartalmát, beemlézett vers szövegét leírják, sőt nyujtsunk nekik alkalmat arra is, hogy az iskolában és családi körben látott és hallott nevezetesebb dolgokról is írjanak valamit.

Hasonlóan, de már tágasabb körben kezdünk mozogni a 3-ik osztályban, hol az önálló munkásságra bő anyagot szolgáltatnak a földrajz tanításával összekötött — kezdetben gyakori kirándulások.

Mielőtt azonban akár a b. ért. gyakorlatokból, akár az olvasottakból, akár a beemlézett dolgokból, avagy a látottakból valamit írásbeli kidolgozásra — a fogalmazás tanítás ezen első fokán — felhagynánk, első kötelességünk meggyőződni arról, hogy az vajjon vérévé vált-e növendékeinknek, értik-e azt, elő tudják-e adni szóval szabatosan, mert ha e tekintetben a kellő képesség hiányzik, akkor lehetetlent követelünk tőlök.

Azonban még ez se elég. A gyermek könnyen fel fog egyes dolgokat, de épen oly hamar el s feledi azokat.

Hogy tehát az utóbbit megakadályozzuk, szegekre van szükségünk, melyekre a gyermek az ő gondolatait ugyyszólván felfüggeszse.

E szegek nem egyebek, mint a feladott feladvány tartalmát röviden magukban foglaló kérdések, melyekre a növendéknek értelmes mondatokban felelnie kell.

Ezeket a tananyag tárgyalásakor feljegyezzük a táblára, leiratjuk a gyermekekkel, s csak így várhatjuk tőlük, hogy hasznos dolgot végezzenek.

A 4-ik osztályban a fogalmazás tanítás már tágasabb körben mozoghat. A fennebbiekhöz hozzávehetjük az összehasonlíásokat, rövid leírásokat és egyszerű leveleket, u. n. levélkéket.

Itt azonban szükséges már az önálló munkásságra szoktatás, mi — feltéve, hogy az előző három osztályban helyesen jártunk el — már nem is olyan nehéz.

Itt ugyanis már felesleges, vagy csak kezdetben forduljon elő a tárgyra vonatkozó kérdések leiratása, elég, ha a szóval kellően feldolgozott tananyagnak főbb részeit jegyeztetjük le röviden, t. i. a főbb pontokat, melyek körül a tárgy forog.

Az összehasonlításoknál azonban igenis szükséges az, hogy soha, vagy csak szükség esetén fészé tessünk és irassunk olyan dolgokról, melyeket természetben fel nem mutathatunk.

Legyen vizsga szem előtt a két összehasonlítandó tárgy, mi csak kérdezzünk, feleljen, beszéljen a gyermek, mert így képesítjük őt arra, hogy a látott dolgokról helyes és tiszta fogalmat szerezzen magának, szóval: eljárásunk legyen e ponton is azonos a b ért. gyakorlatok kezelésénél követett eljárásunkkal.

(Vége köv.)

TÁRCZA.

Föl Loyóla nemzedéke lantra!
Emelj oltárt szent olympi hantra,
Zengd atyádat, zengd a hős vezért:
Aki ősd PÁZMÁNY nemző szellemében
Védi várad' ádáz ostrom ellenében
S messze űzi tőled a veszélyt.

Föl a kertre, föl magyar Sionba!
Koszorúink' fonjuk egy halomba
A peánnak zúgjon ércz-szava!
Itt az ARANY OLTÁR, rajta ÖTVEN ÉVNEK
Áldozat-füzéri, égi fényben égnek
RÓZSA-BIBOR s LILIAM hava.

NAGY AZ OLTÁR, bárki áll előtte,
Mert egy Isten teste, vére fődte . . .
Aki MOST áll: nagy, dicső MAGA!
Kit ha NAGY — s dicsővé, — tön hatalmi fénye:
Tette LEGNAGYOBBA honfi — s paperénye
S égi dicskőr érdemszallaga.

SIMOR ÉRSEK! a tiéd ez oltár,
Melybe ifian két virágot oltál:
RÓZSASZÁLAT, szűz LILIAMOT;
S nőtt a zsöngé bimbó, gazdag ÖTVEN ÉVIG;
Koronái most már az eget elérik
S beragyogják áldva szép honod'.

LILIAMOD? e havas virágszál
Menny fakasztá s tündökölve rád szált
Ifju lelked tavasz-édenén;
Angyalajk gyönyörrel szívta illatárját
Isten Anyja hinté rá kegye sugárát
S hervadatlan lön e szép erény!

Ékes ajkad innen itta mézét;
Ha e Szűznek bájnevét idézéd:
Minden igéd Mária bimbaja . . .
Melyet égben angyal fon e Szűz fejére
Hogy, ha majd a tő is boldogan felére:
Várja nyitva a „MENNY AJTAJA.”

Szívesen jársz LILIAM-BEREKRE:
Hol öledre hálagyöngy pereg le
Gyermek-arczok hó-virágírúl;
Liliom alapra vetni a családót
S így a hon avarját átteremtini, — vágyod . . .
Hontavasz csak' szent tövön virul!

LILIAM vagy tiszta jellemeddel
Mig a szárát bátran emeled fel . . .
Hit- s erényben nagygyá ápolád!
Hő imád az illat, mely magasba szálla
S mint tavaszi felhő, a magyar hazára
Szórja kegynek üde záporát.

És a RÓZSA? lángoló szerelmed!
Ez gyulasztott hont s hitet kegyelned
Boldogitva AZT és védve EZT;
Földi s menny-hazád közt esdve közbejárván
Te valál a békét hirdető szívárvány:
S frigyre lépett a JOGAR s KERESZT!

Mert kereszt s kard, víván eszme harczot:
Csak honüdvünk vall bukást, kudarcot . . .
Dől a hittel: rend s jog őrfala!
Bö'cs karod bezárta ezt az átok-örvényt, —
Fönnt s alant megóvtad a mennyadta törvényt:
Mint honüdvünk KÉRUB angyala!

Mint a kérub, messze nyújtva szárnyad'
Az IPARRA hintél biztos árnyat
Hogy a munkás lelkét védenéd!
Hogy a kapzsi mammon rá igát ne verjen
S rút anyag sarában szíve ne heverjen:
Megnyitád a vallás édenét!

Mint nagy ősd RÓZSA-CZIMERÉVEL,*)
E szegény hont dúsan szerelé fel
S hitnek, észnek templomot rakott:
Ily dicsőt teremtel! tudomány s művészet,
Mit ecset s aranytoll, könyvbe színbe vésett,
Szent Olymppá büvölék lakod'.

*) Pázmány az egyetem alapítója.

S'ott virúl a RÓZSA DRÉGEL ormán
 Hol szivedben hit s hon egybetorrván
 Fölkenéd e két elv mártírád . . .
 S mit aranyhal írt föl Klio büszke lapja:
 „Mint hevül honáért a hon' érsek apja?!“
 Itt az oltár! újra ráírad!

De e RÓZSA vérpiros levéllel,
 Harczra is kész a botor kevélylyel
 Aki bántja Krisztus ép hitét!
 Lángszavad a villám, mely lesújt a gögre
 Tanításod ércz szírt, melylyel a hívőkre
 Az igazság tornyát építéd!

Hogyha dörgesz: fut'a bösz orosz lány
 Mely körüljár le'keket orozván:
 S lábra két az eltiport erény;
 S hogyha szólsz szelíden, min proféta-hárfa:
 Balzsamot merít a gyöngé, bűnös, árva
 Pásztor-ajkad mézfolyós erén.

És e RÓZSA: irgalom virága
 Nyomor-éjnek hajnali világa,
 Hintve rá a részvét harmatát;
 Nagymagad' csak akkor gondolod dicsőnek:
 Ha beteg, szegény, agg, hozzád bízva jönek
 S lábaidnál nyerneik jó atyát!

Áll a KÓRHÁZ, hited alkotása
 Hogy az újkor, ez a lanyha lássa:
 Mit tehet a HIVŐ szeretet?
 Enyhet ad a testnek, — üdvöt a kebelnek
 Rózsafái vígaszt s szent reményt lehelnek,
 Mert tövük a mennyben eredett!

Ily dusan nyílt hű szerelmi RÓZSÁD
 S ezt kiszórva, szent adód leróvád:
 Ötven évéd: annyi DISZLEVÉL . . .
 Melyre száz nemes tett, áldozat van írva
 S mit Sion füzérül fon a drága sírra
 Ha egedbe fölemelkedél!

RÓZSA, LILJOM! szent Sionnak ormán,
 Hints soká fényt Róma dicsiborján!
 Hintsd a jobb kort nemzetünk felett!
 Még sokáig égjen ez az ARANY-OLTÁR
 Hol ma milliónyi ajkon esd a zoltár . . .
 Ily atyát a hű nyáj nem feled!

S nem felednek JÉZUS üdv-nevének
 Harczosi; hisz ők is nevelének
 Hála-bimbót oltárod kövén . . .
 S most legékesb legelőd virányán
 Küzdni kezdnek lobogódnak árnyán
 Táborodba ÚJ HADÚL jövének.

Homlokukra száll tövis füzére
 Századoktól ez volt harczy bére?
 De megáldva TÖLED fölvirúl . . .
 Fölvirúl, — ha példád ihlető sugára
 S hull reá kegyednek drága harmatárja
 LILJOMOD s RÓZSÁD ágirúl!

Majd e RÓZSA — s LILJOMVIRÁGRA
 Süt örökszép üdv tavasz-világa:
 S lesz belőlök ÉGI KORONÁD!
 S ha az ÖTVEN ÉVÉRT hosszú századoknak
 Tiszta napsugári díjul RÁD ragyognak:
 Áldd meg ott fenn a MAGYAR HONÁT!

Zengé: Rosty Kálmán S. J.

KISEBB KÖZLEMÉNY.

— **Püspök ur ö nmltságának hunyad-ke-
 rületi bérma-utjából.** (Folytatás.) Október 5-ikén
 reggeii 7 óra után ö nagyméltósága Govásdia felé vette
 útját a kerületi főesperes, szeretve környező számos pap-
 ság és világiak kíséretében. A vadregényes Hunyadmegye
 egyik legszebb tájképe tárult a diszes utitársaság elé, mi-
 dőn Hunyadról kiérve a Cserna vize mellett kanyargó
 jó, de egy kissé keskeny uton haladt; mintha a termé-
 szet maga is öhajtotta volna tiszteletteljesen fogadni me-
 gyéje nagyszülőttjét, naptól barnított hatalmas sziklacso-
 portok, hol sárgulni indult cserjelomb-csokrok, hol pedig
 örökzöldben pompázó fenyvesek sora diszítette az utat és
 csergedező kristálytisza patak mellett jobbról és balról
 tel-feltornyosuló, vagy le-lelapulni látszó hegylánczat.
 Mintegy 1/29 óraker már a hunyadi vasgyár kötélpálya
 védőföldzetéhez ért a menet, a hol a lelkesült govásdiaiak
 12 lovasból álló bandériuma bányászöltözetben és jelvé-
 nyekkel diszitve és nemzeti lobogókkal felszerelten Just
 József irodasegéd ur vezetése alatt fogadta a várva-várt
 nagy vendéget, a hegyoldalokban szétszóródva levő Go-
 vásdia fő helyére kalauzolandó. Itt t. Strausz Nándor
 szolgabíró ur a hunyadi járásbíróság nevében üdvözölte
 a főpásztor urat, kinek a keskeny uton szinte bekövet-
 kezett balesetnél is mint kísérő jó szolgálatot tett. Még
 jó hajtás után egy 9 óra tájt ö excellentiája a diszkapu-
 hoz jutott el.

Egy kanyarulat és a legszebb látvány tárult a kísé-
 ret szeme elé; mintegy 80 bányász nemzeti és bányász-
 ruhában öltözve bánya-mécsessel kezében állt, sorfalat ké-
 pezve a valóban diszkapu előtt, mely fölött a homlokzaton
 a bányász-jelvények és nemzeti zászlókkal ékített felirat
 „Isten hozo:rt“ tűnt a néző szeme elé, jeizendő, hogy itt
 a nagy természet vadregényes ölen lakó kedves kis nyáj
 mesterkéletlen örömnilyánítással fogadja áldott főpász-
 torát. És valóban a mi izérve látszott lenni, csakhamar
 megvalósult, mert Govásdia apraja-nagyja egy szív és
 lélekkel hangos éljen-ben fejezte ki hön szeretett főpász-
 tora megjötte fölötti örömét, a mit t. Schlát József m.
 kir. első osztályu mérnök ur rövid, de velős szavakban
 tolmácsolt a kegyelmes ur előtt a helyi ügy, mint a gya-
 lári vasbánya tisztí és altiszti kar nevében. A zöld ágak-
 kal diszített egy kissé meredek gyaloguton a terebélyes
 fák közt szerény egyszerűségében diszló kis templomba
 ment a kegyelmes főpásztor számos papi kísérőjével
 egyetemben, a melynek küszöbénél a helyi lelkész t.
 Wartha Ferencz egyszerű, de szívből fakadt szavakban
 fejezte ki örömét a fölött, hogy a jó pásztor ezen félreeső
 helyen levő nyáját is kegyeskedett felkeresni, és kívánta
 a szokásos bányász-jelszóval ö excellentiájának a szeren-

csét és kérte, hogy áldja meg a kis nyáját, mire áldás hozó főpásztor urunk a szokásos püspöki szent áldásban részesíté mindnyáját. — Ezután nagyméltóságú püspök urunk a jelenvolt papság kíséretében a meredek hegyoldalban diszljó kedves kis paplakba vonult, a hol a canonica vizitációt megtéve, az ur hajlékába ment vissza a z ent cselekményeket végzendő. A díszes segédlettel tartott énekes szent mise után, mely alatt vonóhangszerrel kísért magasztos egyházi ének hangzott fel, főpásztori áldásvétel mellett a helyi lelkész lépett a szószékre, az Isten megszentelő malasztjának hatályáról szólván a szegény bünös ember lelkére vonatkozólag; a tömött lelkipásztori beszédet a püspök ur főpásztori szözata követte, melyben a szíves megindulás és a legnagyobb kegyesség hangján a természetszülte keskeny ide vezetö ut elbájoló szépen tett szemléltetése alapján a mennybe vezérjö keskeny utat állítá a megható hívek lelki szeméi elé, felszólítván, hogy ezen járni, ezen haladni, ezen a czélhoz jutni törekedjenek; mert leküzdve az élet minden nehézségeit, a biztosnak és megnyugtónak nevezett pontot a pályafutás után elérik és babérrt nyerendnek. Némkülönbén egy igen találó eszmemenettel a bérmálás szentségét már felvettek és most felveendök lelkéhez szóto, mint igazi apostol-utód. A meggyönt és megáldoztatnak ez után ö szentsége felhatalmazása folytán teljes bucsut osztott ki, mire a bérmálás szentségének kiszolgáltatására vonatkozó szent szertartás vette kezdetét. Az apostoli szent buzgalmu főpásztor a cziinteremben két sorban térdre borult mintegy öz bérmálandót erősített meg a szent kenet által, rendre haladva mennyezet alatt. — A szent ténykedés végeztével a diszkaputól kiindultan a vasgyár tövében lakó t. Schalát József első osztályu mérnök ur rendszerető igen tisztességes házához hajtattott ö nagyméltósága számos vendég kíséretében, a hol fenndecsert házi ur díszes asztalához települt le az ut fáradalmái és végzett ténykedés folytán jó étvágyat nyert szép társaság. A nagyon izletesen készített és a halak, ugymint vadak legfinomabb nemeiben dúz ebéd a toasztok különbféle nemeitöl megfűszerezetten a magas vendéget és környezetét a legkedvesebb hangulatba hozta; a házi ur nevében ftdő Elekes Lörincz ur éltette ö excellentiáját, mint az erdélyi egyházmegye lánglelkü főpástorát; ö nagyméltósága a házi urra kegyeskedett poharat emelni, kívánván, hogy a mindenek adója áldja meg kedves családjával együtt.

Ebéd után a vasgyár-műhelyt tekintette meg a társaság néhány tagja, az ünnepély alkalmából szünetelt masina a nézők kedvéért mozgásba hozatott; a vasolvasztóból pedig, mint orkusból, ugy folyt a lávaszerű vasanyag, megöltvén az arra elkészített vasmedenczéket. Ezt meg szemlélve, a bandérium vezetése alatt és a sürü taraczkok ropogása mellett Hunyadra visszavette útját a megörvendeztetett főpásztor.

Este hat órakor már Hunyadon volt a menet. A gond s házigazda mindenben törekedett magas vendégét és annak kíséretét ellátani. Estebédre ö excellentiája köré gyűjtötte mind a jó hunyadiakat, mind a jó govásdiaiakat, kik a kegyelmes urat aznap utjában követni sziveskedtek.

Másnap u. m. október hó 6-án délelött, miután ö nagyméltósága díszes segédlettel csendes misét mondott,

mely alatt két ájtatos urnöt megáldoztatni kegyeskedett és me'nyél a kántori teendőket a helyi zárda főnöke ftdő Elekes Lörincz ur, a legszivrehatóbban teljesítette szép magyar ösi egyházi énekeket remek orgona-kiséretével énekelvén, meglátogatta a zárda vezetése alatt álló iskolát és a hunyadi áll. elemi iskolát, ez utóbbinál meglepő fogadtatásban részesült. Nevezett iskolának fáradhatatlan vezértanítója t. Hajtman Pál ur, ki már 10 éve működik itt a népoktatás szép mezején, katolikus érzelme sugallatát követve mindent megtett arra nézt, hogy Erdély püspöke az iskola viszonyaihoz mérten egnagyobb tisztességgel fogadtassék. Az iskola-épület tágas udvarának kapujánál 25-30 fehérbe öltöztetett leánykától környezetten állt fencicsért tanító ur a tanító karral egyetemben üdvözlendő a tanügyek nagy mecenását; a mint a kegyelmes ur megjelent, harsány „éljen“ hangzott föl a gyermekajkakon, a vezértanító ur pedig következőkben tolmácsolta érzelmeit:

Nagyméltóságú püspök ur! Ke gyelmes uram! Itt, hol az ifju nemzedék naponta öszszegyül, hogy későbbi műveltségének, életteltételeinek alapját vessse meg; itt, hol a szeretett és vallásosság, a munkásság és az egyenlőség uralkodik és a hol hazánk és nemzetünk jólétének épületéhez egy porszem fejük, üdvözölöm nagyméltóságát a tanító testület és iskola-gondnokság nevében.

Ke gyés látogatása nagy örömnünnep nekünk, mert nagyméltóságod az emberi élet legfőbb feltételének a vilas erköcs, a szeretet és műveltség tööre.

Le lkesülünk azon és kifejezhetlenül jóiesik, hogy nagyméltóságod minket, szerény népnevelöket munkásságunk közepett kegyes látogatásával szerencsételt, biztos jele ez annak hogy munkánk nem köznapi, és hogy olyan messze kiutató fontossággal bír, mely a nagy férfiak komoly érdeklödését, felügyeletét igényli. Legyen tehát üdvözölve kegyelmes urunk e szent helyen, a hol csak jó és nemes műveltetik, és fogadja halás köszönetünket és hódoló tiszteletünket kegyes megjelenéséért. Mi egy szívvvel lélekkel kérjük a mindenhatót, hogy nagyméltóságodat az egyháznak, a hazának és az emberiségnek javára még soká soká tartsa meg. Éljen!!!

Az udvaron szép sorban felállított fiu és leány gyermekék kedves gyermekded hangján felszállott „Isten hozta“ édesen hatott. A főpástorrt lelkesült szép öszhangzásu köszöntö dallal üdvözölték az ártatlan ajkak az iskola-terembe tett beléptekor, mi nem különben az ügybuzgó vezér tanító ur érdeme, a melyben a t. tanító testület részt venni látszott, midön a kegyelmes ur iskola látogatása alkalmával mindnyájan önfelajánló szeretettel buzgólkodtak, kivált Böhn Róza tanítónő, a ki szintén már 10 éve hogy a népnevelés terén igen szép szorgalom és dúz eredménnyel működik. Isten tartsa meg a népnevelés ügybuzgó munkásait! Hunyadon a magyarosítás terén ezen iskola ily szakavatott vezetés alatt nagy munkát végezett már, adja az ég, hogy a kötelemhü gondnokság kinek elnöke Nagy István rákosdi földbirtokos ur e szép nemzeti elhivatásnak mindenha megfelelhessen.

Az iskola látogatás után ö nagyméltósága, mint a hazafiak igazi példányképe ög évének daczára ifju lelkesedéssel, rugékonny erővel látogatta meg nagy Hunyadink ös fészket. Ha láttad volna szíves olvasó, hogy minő nagy

Érdeklődéssel tekintett meg mindent ő nagyméltósága, ha hallottad volna a legszakavatotrabb megjegyzéseit a már rómaiából dicsően phönixként feljuló várnak egyes nagyobb és kisebb részleteire vonatkozólag és ha boldog lehettél volna a lelkesedést, az ősök iránti szent hazafiui megindulást ő nagyméltósága egyház és haza iránt egyaránt fennen érezni tudó lelkének tükrén olvashatni: láttad volna, hallottad volna a magyar püspökök egyikét ősi sirjából felkelten.

Mélt. Tornya Sándor járásbíró ur volt szíves ő nagyméltóságát kalauzolni és a számos kisérletnek is jó alkalmat nyújtani arra, hogy a nagyősök emlékein elmerengve nyúljon a multba vissza lengjen, mely nagy férfiakat szült mind az egyháznak, mind a hazának, kiknek példája ösztömlül szolgáljon nem csak pillanatnyi lelkesütségre, hanem a mi valamit ér, a honfiui tette; szíves köszönet a szakértő vezetésért. (A vár bővebb ismertetését az utleírás keretén kívül leszek bátor alkalomadtán közölni.)

Ezen látogatás után megtekintette a főpásztor ur a hunyadi hirneves vasgyárt innen délben a zárdába visszament és a vendégszerető atyák asztalához ült az ő nagyméltóságát lépten nyomon követő számos papi és világi kísérelével egyetemben. Lőrincz fő atya most is kitett magáért, és sajnálkozott, hogy nagy vendége most búcsú ebédén kegyeskedett maga körébe egybegyűjteni szeretett öveit. Remek pohár köszöntőjében szeretetének egész hevével és őszinte szívének egész melegével éltette a feledhetlen nagy vendéget, kérvén szerencséltesse magas látogatásával a szent Ferencz fiait Ferencz erdélyi nagynevű püspöke s hogy ez meglegyen, Isten az emberi kor legvégsőhatáráig éltesse. Mire ő nagyméltósága a figyelmet, a szeretetet, a gondoskodást és az áldozatkészséget, a melyet ezen alkalommal a hunyadi zárdá, annak érdemekben gazdag főnöke tanusított megköszönve áldását adta azon kívánságban, hogy szent Ferencz fiai az egyház és haza javára ős erényeikkel sokáig munkálkodhassanak.

(Folyt. köv.)

I R O D A L O M.

Az esztergomi bazilika története és leírása. A régi vár és főszékesegyházak története, Esztergom egyéb nevezetességeinek leírásával. Irta Györfly Lajos. Ily című csinos füzetke jelent meg a napokban Buzárovits Gusztáv kiadásában Esztergomban, mely hazánk legelső főtemplomát, annak egyes részleteit, valamint a jelenlegi és a sz. István korától fennállott összes régebbi esztergomi főszékesegyházak történetét tárgyalja alaposan. A mű, a bazilika és hozzátartozó egyéb nevezetességek kellő megismerésére szolgáló hasznos kalauz, melyet a bazilika nevezetesebb részleteit ábrázoló csinos képek — nagyban emelnek. Az Esztergomban utazó közönségnek nagy szolgálatot fog tenni a tájékoztató művecske, melynek ára 30 kr.

— Megjelent a „**Remény**“ 4-ik (október 24-iki) füzeté válogatott és a rendesnél is hosszabb sorával a cikkeknek. A gazdagon illusztrált füzet tartalma: „Gróf Károlyi Sándor.“ Irta Sincerus. „Visegrád.“ Költemény. Irta Rudnyánszky Gyula. „A mi jövőndő nemzedékünk.“

Irta dr. Karsch Lollion. „A mikor én kérő voltam.“ Vig beszély. Irta Hajdu Nagy Sándor. „Utazás utánvéttel.“ Irta Gabányi Árpád. „Szerencse asszony és pénz ur.“ Caballero spanyol népmeséje. „A diadal.“ Költemény. Ford. Kálmán Károly. „Tükör-törmelékek.“ Irta dr. Váli Béla. „Tasso élete és munkái.“ Irta dr. Rényi Rezső. „Valbriant.“ Regény. Ford. dr. Rada István. (Folytatás.) „Heti krónika“ Irta Krónikás Irodalom és művészet. Egyveleg, rejtvények, szerkesztői telephon. — Képei: Gróf Károlyi Sándor arcképe. A budapesti katolikusok ajándéka a biboros hercegprímásnak A budapesti-lipót-városi bazilika. Bodri, a filozóf, „Még savanyult már az újbor“ stb. — Előfizetési ára: egész évre 8 frt, félfévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Az előfizetések a szerkesztőséghez (Budapest, IV., ferencziek bazára) czimzendők.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Helyreigazítás.** Püspök urunk ő nagyméltósága f. hó 26-án Kolozsvárt, nem mint mult számunkban tévesen iratott, br. Jósika Samu, hanem ifj br. Jósika Lajos házasságát áldotti meg.

— **Megérdemelt újabb kitüntetés.** M. X. Tivadar a fogarasi sz. f. rendűek syndikusa cs. kir. nyug. őrnagy, ki a haza és egyházi ügyek érdekében kifejtett fáradhatlan buzgalmaért IX. Pius pápa által szent Gergely — ő felsége által pedig Lipót lovagrendjével lett már évekkel ezelőtt kitüntetve, f. év aug. 2-án dicsően uralkodó szenteses atyánk, XIII. Leo részéről is méltó kitüntetésben részesült, ki őt szent Szylveszter lovagrendjével diszítette föl. Folyó hó 17-dikén ment végbe ünnepélyes szent mise után Fogarasban az érdemjel feltűzése, mely alkalommal ft. László Polikárp sz. f. r. tartomány — főnök ur remek beszédben tolmácsolta a munka üdvös voltát s a kitüntetettnek e téren szerzett bokros érdemeit. Az ünnepélyt kedélyes lakoma fejezte be, melyen a tartományi főnök ur ismert ekesszólásával ő Szentségére, király ő Felségére, püspök ur ő nagyméltóságára s a kitüntettre írt poharat. Szívünkben ő hajjuk a kitüntetettnek mi is: ad multos annos!

— **Jubiláris ünnepély.** Gróf Bethlen Gábor Nagy- és Kisküküllő megye főispánja 10 éves jubileuma nagy ünnepélyességgel ment végbe. A 10 órakor megnyitott rendkívüli közgyűlésre disz küldöttség hívta meg. A gyűlésen üdvözölték Nagy Sándor és dr. Kain Adolf. Ezután Somogyi István főjegyző jelentés tételére leleplezték a jubiláns életnagyságu jólsikerült képét. A tisztelgéseknél a segesvári rom. kath. egyház képviselői élén Weis József plébános ur csinos szép beszédben tolmácsolta a megjelentek érzelmeit, kérve a jubiláló főispánt, hogy a r. k. egyház ügyeit, mely ezen vidéken nemzeti missiót teljesít ezután is magas pártfórasára méltassa. A gr. főispán ur meleg szavakban köszönte meg a ragaszkodás e nyilvánulását, és ígéretet tett, hogy a menyire tőle függ, törekedni fog miszerint a rom. kath. egyház, mely itt nemzeti missiót is teljesít, tiszteletben legyen és virágozzék. A tisztelgések után oly népes banquet volt, hogy többen nem kaptak helyet. Este a Polgár Gyula szintársulata disz előadást rendezett. Egy jelen volt — T. lapársunk a „**Zalai Tanügy**“ legutóbbi számában megemlítve, hogy lapunk csak 389 példányban

küldetik szét, e szavakat csatolja hozzá: „bizon-bizon e jeles lap nagyobb pártolást érdemelne.“ Midőn derék kollegáinknak ezen ismételten kifejezett meleg érdeklődéséért s buzdító szavaiért szíves köszönetet mondunk, nem mulaszthatjuk el ama szavakat az erdélyi kath. közönség b. figyelmébe ajjálni; mert, hogy az egyetlen kath. lap Erdélyben oly mostoha pártolásban részesül, annak, mint az idézett szavakból is kitűnik, — nem mi vagyunk az oka.

— **Tudomásul.** Több oldalról jött ké-dező-kö-désre sietünk ismételten kijelenteni, hogy pályázatok közzétételéért lapunkban, minden közlésért 1 frt fizetendő, mit legcélszerűbb postautalványon beküldeni.

— **Pályázat.** A csik-madarasi róm. kath. elemi iskolánál üresedésbe jött, évi 300 frt fizetés, a szükség-hez mért tűzifa-átalány s szabad szállásból álló illetmé-nyekkel rendszeresített első tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. — Ezen állomásra megválasztott kö-telek leendő a kántori teendőket — a kántor betegeske-dése esetében — végezni. Pályázni kívánók kellően fel-szerelt folyamodvényaikat folyó évi november 14-ig be-zárólag alólirott iskolaszéki elnöksé-hez nyujsák be. — Csik-Madaras, 1886. október 22-én. Az iskolaszéki elnök ur súlyos betegsége következtében: C s i s z é r Á d á m, segédlelkész.

— **Pályázat.** A gyergyó-tölgyesi róm. kath. nép-iskolánál üresedésbe jött tanítói állomásra pályázat hir-dettetik. Ezen állomás évi jövedelme: 1) 280 frt, havi utólagos részletekben. 2) Szabad lakás, vagy pedig e helyett 24 frt lakbérilleték. Ezen fizetéssel azon teher van összekötve, hogy a megválasztandó tanító köteles lesz az iskolát tisztogatanni és tűzfával ellátni, a mi itt számba sem vehető csekély összegbe fog kerülni. Pályázni kívá-nók felhivatnak, hogy tanképesítő oklevéllel és eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványnyal felszerelt kérelmei-ket folyó évi november hó 15-ig alulírott-hoz küldjék be. A véglegesítés csak egy sikeresen kiállott próba-év után fog megtörténni. Gyergyó-Tölgyes, 1886. október 24-én. Balogh Lajos, lelkész, iskolaszéki elnök.

Előnyös kereset!

Minden rangú és állandó sze-mélyek, kik a törvény által meg-egyeztelt állam- és magán-sors-jegyek részeit-fizetés mellett fel-ajánlás-ával (az 1883. évi XXXI. törv. czikk szerint) foglalkozni óhastanak, igen előnyös felté-telek mellett mind-ahol felvételt nek.

Némely országban esetében
Tőke és kezeltetés
(RISIKO)
mellől havonta 1000 egész-300 forint könnyűen ke-reshető.

Ajánlatok a következők szerint:
1) 3000 forint havonta 1000 egész-300 forint könnyűen ke-reshető.
2) 3000 forint havonta 1000 egész-300 forint könnyűen ke-reshető.
3) 3000 forint havonta 1000 egész-300 forint könnyűen ke-reshető.

(9) — (3) — (6) —
Budapest.

ADLER és TÁRSASÁGHOZ
„Sorsjegyek-kiadás-iroda“ Isot-
sorsjegyek-kiadás-iroda Isot-
sorsjegyek-kiadás-iroda Isot-
sorsjegyek-kiadás-iroda Isot-

**Cristóf Ferencz-
féle**

**Szobapadozat-
fénymáz, lak
szagatlan és gyorsan szárad.**

Praktikus sajátágánál fogva és egyszerű kezelés-módja miatt igen alkal-mas a szobapadozatok befestésére és laki-rozására. — Mindenki maga kezelheti. — A lakirozott szoba **ké 6-ra mulva** már használható. Különféle színekben (fe-dő-festék) és színtelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- és használati-utasi: kaphatni a raktárakban.

Videki rakára: Gyulafehérvárt. Idősb Misselbacher J. B.-nél.

INCSEM á 1 frt
Sorsjegy 100
csuk

Főnyeremény készpénzben

50.000ft

10.000ft, 5000ft, 2000ft, 1000ft, 500ft, 200ft, 100ft, 50ft, 20ft, 10ft, 5ft, 2ft, 1ft

A m. lovar-egylet sorsjegy-iroda: Bpesti Váci-utca 6.
Kincsem-sorsjegyek kaph. e lap-kiadóhivatatalában.